

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **J. H.**, proti žalovanému: **Finanční úřad Libereckého kraje**, se sídlem tř. 1. máje 97, Liberec, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. 4. 2019, č. j. 59 Af 40/2018 - 38,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci domáhal zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného (exekučních příkazů) ze dne 12. 9. 2018, č. j. 1272173/18/2601-80541-507338, č. j. 1272213/18/2601-80541-507338, č. j. 1272268/18/2601-80541-507338, a č. j. 1272297/18/2601-80541-507338. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. 4. 2019, č. j. 59 Af 40/2018 - 38, nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků a nebylo vyhověno návrhu na ustanovení zástupce. Krajský soud uvedl, že z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se institutu osvobození od soudních poplatků vyplývá, že důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků k úhradě soudního poplatku nese účastník soudního řízení. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat hodnověrným způsobem své majetkové a sociální poměry. S přihlédnutím k těmto klíčovým východiskům pro přiznání osvobození od soudních poplatků bylo povinností žalobce prokázat soudu rozhodné skutečnosti, aby soud případně mohl vyhovět jeho žádosti. V projednávaném případě žalobce požádal soud o osvobození od soudních poplatků, pročez mu soud zaslal výzvu k doložení majetkových

poměrů, aby měl následně k dispozici veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení předmětné žádosti žalobce. Žalobce však požadované listiny, na jejichž podkladě by si soud mohl ověřit, zda jsou u žalobce skutečně splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., nedoložil. Neprokázal tedy žádné relevantní skutečnosti rozhodné pro přiznání osvobození od soudních poplatků, tj. pro vyhovění jeho návrhu, čímž nesplnil základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Z tohoto důvodu soud osvobození od soudních poplatků žalobci nepřiznal. Dle ustanovení § 35 odst. 10 s. ř. s. pak platí, že navrhovatelé, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce. Z uvedeného je zřejmé, že pro ustanovení zástupce musí být kumulativně splněny dvě podmínky, přičemž první zákonnou podmínkou je, že u navrhovatele musí být splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. V souzené věci však bylo soudem, jak je výše popsáno, zjištěno, že žalobce neprokázal, že splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Z tohoto důvodu tedy u žalobce není splněna hned první zákonná podmínka pro ustanovení zástupce. Krajský soud proto nevyhověl ani žádosti žalobce o ustanovení zástupce z řad advokátů.

II.

[3] Proti citovanému usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž namítl, že krajský soud hrubě a účelově zkreslil rozhodný skutkový i právní stav věci a napadené usnesení je založeno na domněnkách. Stěžovatel má za to, že jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce byly a jsou objektivně důvodné. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil. Požádal také o přiznání odkladného účinku jeho kasační stížnosti, o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

III.

[4] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s usnesením krajského soudu.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že netrval na podmínce zastoupení ani nevyžadoval zaplacení soudního poplatku. Jak vyplývá z usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek.

[6] Jelikož stěžovatel vznesl návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, posoudil Nejvyšší správní soud předně důvodnost tohoto návrhu. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. „navrhovatelé, u něhož jsou splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát“. Obecně přitom platí, že zastoupení advokátem je podmínkou řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), a proto se při ustanovování zástupce pro toto řízení zvláště nezkoumá, zda je toho nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. V nyní souzené věci, kdy je napadáno usnesení, jímž krajský soud neosvobodil stěžovatele od soudních poplatků a neustanovil mu zástupce, se ovšem neuplatní § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (k tomu blíže již zmiňované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 196/2014 - 19, konkrétně jeho bod 29.). Proto Nejvyšší správní soud posuzoval, zda stěžovatel k ochraně svých práv zástupce nezbytně potřebuje. Nyní posuzovaná věc se netýká žádné složité hmotněprávní otázky, je možné o ní rozhodnout bez nařízení jednání a provádění důkazů. Nejvyšší správní soud

pokračování

se před vydáním svého rozhodnutí musel pouze seznámit s listinami založenými ve spise krajského soudu a na jejich základě posoudit, zda stěžovatel doložil, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, potažmo pro ustanovení zástupce. Nakládání se spisem krajského soudu a čerpání informací z něj přitom není dokazováním ve smyslu soudního řádu správního (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2015, č. j. 2 As 259/2015 - 41). Vzhledem k těmto okolnostem Nejvyšší správní soud naznal, že ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nebylo nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele, a proto jeho návrhu nevyhověl (obdobně srov. rozsudek ze dne 6. 1. 2016, č. j. 2 As 297/2015 - 19, či ze dne 25. 11. 2016, č. j. 7 As 283/2016 - 15).

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Kasační stížnost směřuje proti usnesení, kterým krajský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

[11] Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. může předseda senátu navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.

[12] Smyslem osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu zakotveným v čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50, je soud povinen v každém jednotlivém případě vážít konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele. Účastníka lze osvobodit od soudních poplatků pouze tehdy, bude-li řádně osvědčeno, že pro jeho celkové poměry nelze setrvávat na povinnosti soudní poplatek uhradit.

[13] Bylo tedy na stěžovateli, aby soudu konkrétně popsal své majetkové poměry a doložil doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy. Pokud tak neučinil, nebyl krajský soud povinen zjišťovat jeho výdělkové a majetkové možnosti z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 As 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[14] Nejvyšší správní soud zjistil ze spisu krajského soudu, že krajský soud stěžovatele vyzval, aby řádně vyplnil formulář o svých majetkových poměrech. Stěžovatel však vyplněný formulář ve stanovené lhůtě soudu nezaslal. Dne 12. 4. 2019 bylo krajskému soudu doručeno e-mailové podání, ve kterém stěžovatel pouze uvedl, že soudu poštou odesílá vyplněné a potvrzené prohlášení o svých majetkových poměrech včetně příloh. Do dne vydání napadeného usnesení, tj. do dne 24. 4. 2019, však soud tyto listiny neobdržel.

[15] Ze spisu krajského soudu je tedy zřejmé, že stěžovatel svou žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce ve stanovené lhůtě ani později do dne vydání napadeného usnesení nedoplnil. Ostatně ani v kasační stížnosti stěžovatel relevantně netvrdí a nedokládá, že by vyplněný formulář krajskému soudu skutečně zaslal, aby bylo možno posoudit jeho majetkové poměry. To, že stěžovatel řádně nedokládá své majetkové poměry při obdobných žádostech, je nadto Nejvyššímu správnímu soudu známo i z řady dalších řízení, ve kterých stěžovatel rovněž nevyplnil předmětný formulář a nedoložil tak své majetkové poměry (viz např. řízení vedená u zdejšího soudu pod sp. zn. 8 As 129/2015, sp. zn. 7 Afs 42/2015, sp. zn. 7 As 283/2016 atd.). Stěžovateli přitom musí být z uvedených řízení známo, jaké následky způsobuje nevyplnění předmětného formuláře ve stanovené lhůtě.

[16] S ohledem na výše uvedené tedy Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem, že by v řízení před krajským soudem věrohodně a úplně prokázal svoje majetkové poměry a doložil, že nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Krajský soud proto postupoval v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s., nepřiznal-li mu osvobození od soudních poplatků. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, krajský soud správně zamítl i jeho návrh na ustanovení zástupce (srov. § 35 odst. 10 s. ř. s. a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, rozsudek ze dne 16. 12. 2015, č. j. 8 As 129/2015 - 21 atd.).

[17] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] Nejvyšší správní soud nerozhodoval v řízení o kasační stížnosti o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a dalších procesních úkonech.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. července 2019

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu